

Bc. Eva Vopálková:

ISLÁMSKÉ BEZÚROČNÉ BANKOVNICTVÍ

(Posudek od vedoucího diplomní práce)

Práce se zabývá tématem, které v posledních letech nabývá nepochybně na významu jak v muslimských zemích, tak v Evropě. Diplomantka si toho je vědoma, právě proto si je zřejmě zvolila a zpracovávala se zřejmým zaujetím a iniciativou. Zadání v podstatných rysech splnila, byť s některými poklesky, které uvedu níže. Vycházela z prací dostupných v češtině a také v angličtině, kde se islámským bankovníctvím vzhledem k jeho rostoucímu významu na finančních trzích zabývá dnes již velmi rozsáhlá literatura od muslimských i západních autorů. E. Vopálková si z ní slušnou část dokázala nalézt a zařadit do své heuristické základny. K chudobě posavadní české produkce, o níž se zmiňuje v úvodu práce, dodám jen tolik, že velké české banky mají ve svých managementech odborníky, kteří téma sledují a účastní se k němu seminářů pořádaných např. britskými bankovními institucemi. Nezajímají se přitom ovšem o historickou, náboženskou a etickou stránku, jež má naopak své nepochybné místo v práci předkládané na teologické fakultě. Toho si diplomantka byla dobře vědoma.

Předložená práce je uspořádána přehledně podle schématu, který sleduje postoj k úroku, resp. lichvě, na starověkém Předním východě, ve středověkém křesťanství a v islámu. Ve starověku se přirozeně pozornost soustřeďuje na Starý zákon, kde diplomantka probírá podrobně prakticky všechna relevantní místa. V údajích o středověku se opírá o díla předního medievisty J. Le Goffa. V kapitolách o islámu postupuje standardním islamologickým přístupem, tj. analýzou zákazu *ribá* v Koránu, sunně a pak v islámském právu, a návazně sleduje dnešní metody a produkty islámského bankovníctví. Poslední (4.) kapitola rozvíjí toto téma sondami do rozmachu tohoto typu finančního podnikání v předních evropských a ve vybraných velkých muslimských zemích. Respektuji autorčinu snahu postihnout tento dynamický pohyb posledních desetiletí, avšak soudím, že si měla ještě položit významnou otázku, zda či do jaké míry zákaz úroku bránil rozvoji kapitalismu na Blízkém východě. Přesvědčivě negativně ji zodpověděl M. Rodinson (*Islam et capitalisme*, 1966): nebyla to překážka, protože praxe tento zákaz vynalézavě obcházela. To ostatně vidíme i na příběhu dnešního islámského bankovníctví.

Co se týče slabín práce, vidím je nikoli v obsahu (který by jistě bylo možné rozšiřovat *ad nauseam*), ale spíše v některých stránkách zpracování. Klíčový pramen *Korán* nelze uvádět

jako dílo jeho překladatele I. Hrbka (viz s. 73) a podobně citované verše by bylo správnější uvádět standardním způsobem (např. 2:276) než odkazem na stránku Hrbkova překladu (s. 37-8). U početných citací ze Starého zákona by podobně bývalo namístě pracovat se zavedenými zkratkami namísto plného vypisování (např. Dt 24:10-13 namísto Deuteronomium). Na některých místech práce nalezneme také chyby pravopisné (i/y: s. 15, 47, 59), psaní velkých a malých písmen (např. s. 72: ..v Evropských zemích...blízký východ), nedostatky v interpunkci a několik nevydařených formulací. V soupisu literatury nejsou správně vyznačeny tituly z časopisů a sborníků. Přepisy arabských jmen a reálií většinou odpovídají standardu, v několika případech nikoliv.

Souhrnem soudím, že autorka předložila zajímavou práci. Myslím, že prokázala schopnost pracovat samostatně a se zájmem, a to i v tematických oblastech, pro něž nebyla formálně vyškolená (zvl. arabistika, ekonomie). Je jistě škoda, že formální poklesky neumožňují vyšší ocenění. Navrhuji práci přijmout s klasifikací velmi dobře.

V Praze 19. července 2014

Prof. PhDr. Luboš Kropáček, CSc.